

А. О. Червінчук

КРИМІНАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА
У ЗМІ

Методичні вказівки та завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

А. О. Червінчук

КРИМІНАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА У ЗМІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ

для студентів спеціальності 061 «Журналістика»

ОДЕСА

Видавець С. Л. Назарчук

2021

УДК 070: 343.5: 343.6

Рекомендовано до друку

Вченою радою факультету журналістики, реклами та видавничої справи

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Протокол № 8 від 18 травня 2021 року

Рецензенти:

Коваленко А. Ф. — кандидат філологічних наук, доцент кафедри періодичної преси та медіаредагування факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Пащенко М. В. — кандидат філологічних наук, доцент, завідувач відділення довузівської підготовки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Червінчук А. О. Кримінальна проблематика у ЗМІ: Методичні вказівки та завдання для студентів спеціальності 061 «Журналістика». Одеса: Видавець С. Л. Назарчук, 2021. 41 с.

Методичні вказівки містять мету та завдання курсу, тематичний план лекцій, тематику практичних занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальної роботи та питання для підсумкового контролю.

Для полегшення самостійного вивчення дисципліни наведено список рекомендованої літератури.

Для студентів вищих навчальних закладів, що навчаються за спеціальністю 061 «Журналістика».

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2021.

© Червінчук А. О., 2021.

ВСТУП

«Кримінальна проблематика у ЗМІ» входить до складу вибіркового дисциплін, що визначають спеціальну підготовку здобувачів першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 061 журналістика.

Дисципліна має на меті сформувати цілісне уявлення про принципи роботи журналістів під час висвітлення кримінальних подій; подання інформації про злочини; особливості подання інформації про постраждалих та про осіб, що вчинили злочин.

Завдання:

- визначити стратегії роботи журналістів при репрезентації новин на кримінальну проблематику;
- окреслити місце новин про злочини у «порядку денному» ЗМІ;
- розвинути вміння критично оцінювати матеріали масмедіа на кримінальну проблематику;
- визначити специфіку побудови та репрезентації історій про потерпілих від злочинів;
- сформувати навички підготовки історій про потерпілих від злочинів та аналітичних матеріалів про феномен злочинності.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Журналістські підходи до репрезентації новин про кримінальні події.
2. Специфіка побудови комунікації з потерпілими.
3. Підготовка журналістських матеріалів: алгоритм роботи.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

– ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

– ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

б) спеціальних (СК):

– СК02. Здатність формувати інформаційний контент;

– СК03. Здатність створювати медіапродукт.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

– ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань;

– ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції;

– ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами;

– ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

– ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань;

– ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації;

– ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Змістовий модуль 1. Журналістські підходи до репрезентація новин про кримінальні події.

Тема 1. Кримінальна проблематика як особлива сфера медіадіяльності.

Основні тенденції репрезентації у ЗМІ: тетралізованість, видовищність, шок-контент. Специфіка застосування термінологічного апарату: «кримінальне правопорушення», «злочинець» vs «підозрюваний», «потерпілий» vs «жертва». «Презумція невинуватості», «таємниця слідства» як принципові категорії у журналістській роботі.

Тема 2. Особливості журналістської роботи: статус, наміри та стратегії.

Статус журналіста як спостерігача за подіями. Комунікаційні наміри та стратегії репрезентації «кримінальної події». «Кримінальна подія» як складова комунікаційної стратегії. Комунікаційна стратегія: формування образів підозрюваного (злочинця) та потерпілих. Стратегія «вразити» – викликати емоції, «проінформувати» – подати фактаж. Приклади стратегії «вразити»/ «проінформувати» в українських масмедіа.

Тема 3. Вимоги до журналістської діяльності: стандарти та принципи.

Журналіст на місці події (етап «досудового розслідування»): вимоги до збору та обробки інформації. Факти та джерела. Особливості фото- та відеозйомки. Особливості роботи на етапі «судового розслідування». Специфіка висвітлення судових процесів. Специфіка роботи на етапі «після винесення вироку».

Змістовий модуль 2. Специфіка побудови комунікації з потерпілими.

Тема 4. Журналіст — потерпілі: особливості репрезентації історій.

Правила налагодження комунікації. Свідок подій: особливості інтерв'ювання. Родичі та близькі: особливості комунікації та подачі коментарів. Особливості побудови комунікації з потерпілими. Право на конфіденційність та приватність. Репутація потерпілого. Історія про померлого: специфіка викладу матеріалу. Неповнолітні (діти) — потерпілі: комунікація, опрацювання та репрезентація матеріалів. Безпека аудиторії та журналіста.

Тема 5. Висвітлення історій про вбивства та самогубства.

Специфіка репрезентації новин про смертельні випадки. Особливості висвітлення самогубств. Побудова комунікації з родичами та близькими померлих. Телепрограми «Надзвичайні новини», «Свідок», «Кримінал»: особливості контентного наповнення. Аналіз журналістської роботи: способи викладу матеріалу, особливості репрезентації кадрів із місця подій, приклади дотримання та порушення журналістських стандартів, визначення комунікаційної стратегії телепрограми. Онлайн видання «Кримінальна Україна»: особливості контентного наповнення, способи викладу матеріалу, приклади дотримання та порушення журналістських стандартів, фотоматеріали: особливості використання у тексті, визначення комунікаційної стратегії видання. Смерть і злочинність в об'єктиві закордонних масмедіа. «The New York Times», «The Washington Post», «Guardian»: специфіка репрезентації смерті та злочинності.

Змістовий модуль 3. Підготовка журналістських матеріалів: алгоритм роботи.

Тема 6. Злочинність як феномен: специфіка написання журналістського матеріалу.

Феномен злочинності: у пошуку форматів висвітлення. Етапи підготовки журналістського матеріалу. Некролог як формат репрезентації історії про

померлого. Кримінальні події в порядку денному «ТСН»: контент, контекст, тональність, формат. Телевізійний сюжет: приклади дотримання та порушення стандартів журналістики. Кримінальні події в оптиці «Української правди»: контент, контекст, тональність, формат. Журналістський текст: приклади дотримання та порушення стандартів журналістики. Особливості використання фотоматеріалів. Кримінальні новини в об'єктиві регіональних медіа: кількісно-якісні характеристики. «Odessa Live», «Одесская жизнь», «Вечерняя Одесса»: специфіка репрезентації кримінальних подій.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Кримінальна проблематика як особлива сфера медіадіяльності.

Практичне заняття № 1

1. Специфіка застосування термінологічного апарату: «кримінальне правопорушення».
2. «Злочинець» vs «підозрюваний», «потерпілий» vs «жертва» у журналістських матеріалах.
3. «Презумція невинуватості», «таємниця слідства»: дотримання у журналістських матеріалах.

Завдання: 1) перегляньте сюжет «*Не брали з собою на відпочинок? У Рівному викладачка розстріляла чоловіка та доньку*» телепрограми «Надзвичайні новини» та визначте рівень його відповідності рекомендаціям щодо висвітлення новин про кримінальні події.

2) знайдіть приклади вживання журналістами емоційно забарвленої лексики та репрезентування власних оціночних суджень стосовно особи, що вчинила злочин.

Тема 2. Особливості журналістської роботи: статус, наміри та стратегії.

Практичне заняття № 2

1. «Кримінальна подія» як складова комунікаційної стратегії.
2. Образи підозрюваного (злочинця) та потерпілих у журналістських матеріалах.
3. Стратегія «вразити» – викликати емоції, «проінформувати» – подати фактаж. Приклади стратегій «вразити»/ «проінформувати» в українських масмедіа.

Завдання: 1) перегляньте сюжет «Вбив найкращого друга і повернувся з чаркою, щоб пом'янути – любовний трикутник у Києві» (<https://kriminal.ictv.ua/videos/vbyv-najkrashhogo-druga-i-povernuvsya-z-charkoyu-shhob-pom-yanuty->

lyubovnyj-trykutnyk-u-kyuevi/) та визначте, який образ особи, що скоїла злочин (а також потерпілого), сформовано журналістами.

2) ознайомтесь із матеріалом «Зав'язував очі і робив те, від чого було дуже боляче» (газета «Експрес») та визначте: спосіб репрезентації історії; основні порушення журналістської роботи; наміри журналістів та стратегію репрезентації.

Тема 3. Вимоги до журналістської діяльності: стандарти та принципи.

Практичне заняття № 3

1. Журналіст на місці події (етап «досудового розслідування»): вимоги до збору та обробки інформації.
2. Факти та джерела інформації: пошук та fact cheking. Офіційні джерела інформації та свідки: специфіка використання коментарів.
3. Особливості фото- та відеозйомки.

Завдання: 1) знайдіть приклад журналістського тексту, який ґрунтується винятково на інформації, що отримана від офіційних джерел (до прикладу, речника поліції). Оцініть специфіку подачі матеріалу.

2) знайдіть приклад матеріалу, який підготовлено з місця події (до прикладу, журналіст-свідок, опитування свідків/родичів). Оцініть специфіку подачі матеріалу.

На вашу думку, який із знайдених матеріалів найкраще відповідає вимогам щодо висвітлення подій на кримінальну тематику. Аргументуйте вашу відповідь. Запропонуйте ваші варіанти висвітлення цих подій.

Тема 3. Вимоги до журналістської діяльності: стандарти та принципи.

Практичне заняття № 4

1. Особливості роботи на етапі «судового розслідування». Специфіка висвітлення судових процесів.

2. Специфіка роботи на етапі «після винесення вироку».

Завдання: 1) знайдіть приклади порушення журналістами вживання рекомендованої термінології на етапі «судового» розслідування та «після винесення вироку».

2) знайдіть приклад журналістського матеріалу про злочин, за фактом якого винесено вирок суду, та оцініть роботу журналіста (термінологія, доступність викладеної інформації тощо).

Тема 4. Журналіст — потерпілі: особливості репрезентації історій.

Практичне заняття № 5

1. Особливості побудови комунікації з потерпілими.
2. Право на конфіденційність та приватність. Репутація потерпілого.
3. Коментарі свідків і родичів у журналістських матеріалах про потерпілих.

Завдання: знайти приклад інтерв'ю з потерпілим, в якому порушено вимоги щодо побудови комунікації. Запропонуйте ваші рекомендації щодо покращення журналістського матеріалу.

Тема 4. Журналіст — потерпілі: особливості репрезентації історій.

Практичне заняття № 6

1. Журналістські стандарти при висвітленні історій дітей-потерпілих.
2. Неповнолітні (діти) — потерпілі: комунікація, опрацювання матеріалу.
3. Оптимальний формат для репрезентації історій.

Завдання: 1) перегляньте сюжет «Звалтування 6-річного хлопчика на Харківщині: підлітки-збоченці хизуються скоєним» телепрограми «Надзвичайні новини» та визначте, які стандарти журналістської діяльності порушено. Окресліть: чи відповідає робота журналіста загальноприйнятим стандартам; як побудована комунікація з батьками постраждалого; які терміни використовує

журналіст щодо осіб, що вчинили злочин; чи не завдав опублікований матеріал додаткової шкоди/стресу потерпілому. Запропонуйте власні рекомендації щодо висвітлення історії про неповнолітнього постраждалого.

Тема 5. Висвітлення історій про вбивства та самогубства.

Практичне заняття № 7

1. Специфіка репрезентації новин про смертельні випадки. Місце в порядку денному закордонних та українських ЗМІ.
2. Принципи висвітлення новин про загиблих: особливості використання фото- та відеоматеріалів.
3. Історія про померлого у фокусі ЗМІ.

Завдання: 1) знайти приклад історії про загиблого, в якому порушено стандарти журналістики (зверніть увагу на рівень деталізації та натуралізації подій).

2) Перегляньте сюжет «Вбив і видав за самогубство – до чого призвела абсурдна причина для ревнощів» телепрограми «Надзвичайні новини»: <https://kriminal.ictv.ua/ru/videos/vbyv-i-vydav-za-samogubstvo-do-chogo-pryzvela-absurdna-prychyna-dlya-revnoshhiv/> та охарактеризуйте: спосіб викладу інформації/специфіку репрезентації; які стандарти журналістики порушено у сюжеті; доцільність репрезентування слідчого експерименту; джерела/факти, які використано у сюжеті (чого, на вашу думку, не вистачає?); на чому сконцентовано увагу у сюжеті.

Запропонуйте ваші рекомендації щодо покращення/удосконалення телесюжету.

Тема 5. Висвітлення історій про вбивства та самогубства.

Практичне заняття № 8

1. Особливості висвітлення самогубств.
3. Побудова комунікації з родичами та близькими померлих.

4. Вбивства та самогубства в оптиці українських та закордонних телевізійних новин.

Завдання: 1) Прочитайте матеріал/перегляньте відео «Спроба самогубства на Фонтані: чоловік не дає врятувати свою жінку»: https://odesalive.com.ua/Publication/sproba_samogubstva_na_fontani_cholovik_ne_dae_vryatuvati_svoyu_zhinku__5772 та визначте: спосіб викладу інформації/специфіку репрезентації; які стандарти журналістики порушено у матеріалі; доцільність використання відео з місця подій; джерела/факти, які використано у матеріалі (чого, на вашу думку, не вистачає?); на чому сконцентровано увагу у тексті; специфіку роботи журналіста (мета та відповідність стандартам).

Запропонуйте ваші рекомендації щодо покращення/удосконалення матеріалу.

2) оберіть загальноукраїнський і закордонний телевізійний випуск новин (конкретизуйте хронологічні межі) та визначте пріоритетні теми у межах кримінальної проблематики. Порівняйте роботу закордонних та українських журналістів. Які практики ви порекомендували б перейняти українським журналістам у закордонних колег?

Тема 6. Злочинність як феномен: специфіка написання журналістського матеріалу.

Практичне заняття № 9

1. Феномен злочинності: у пошуку форматів висвітлення.
2. Етапи підготовки журналістського матеріалу. Інформаційні жанри.
3. Некролог як формат репрезентації історії про померлого. Місце в порядку денному українських та закордонних ЗМІ.

Завдання: знайдіть приклад журналістського матеріалу (телевізійного чи друкованого), в якому журналістом порушено рекомендації щодо висвітлення

злочинів/правопорушень (до прикладу, відсутність доказової бази, посилань на документ тощо).

Тема 6. Злочинність як феномен: специфіка написання журналістського матеріалу.

Практичне заняття № 10

1. Вимоги до журналістського аналітичного матеріалу про злочинність: пошук теми, фактів, джерел інформації, експертної думки.
2. Злочинність як проблема сучасності в об'єктиві українських ЗМІ: аналіз матеріалів.

Завдання: 1) ознайомтесь із матеріалом «Black New Yorkers Are Twice as Likely to Be Stopped by the Police, Data Shows» видання «New York Times»: <https://www.nytimes.com/2020/09/23/nyregion/nypd-arrests-race.html> та визначте: яку проблему намагався актуалізувати журналіст у матеріалі, і чи вдалося йому цього досягти; на чому сфокусовано увагу; які факти та аргументи наведено у тексті. *Оцініть якість проведеної журналістом роботи.*

2) Підготуйте план майбутнього аналітичного матеріалу на кримінальну проблематику, зокрема, окресліть: проблему та ідею вашого матеріалу (аргументуйте, в чому актуальність); факти та джерела (документи, статистика тощо); конкретні приклади (свідчення постраждалих) та експерти; за допомогою яких прийомів привернете увагу аудиторії до свого матеріалу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОБОТИ В ГРУПАХ

Прочитайте тексти та визначте, які саме стандарти журналістики порушили, та яких помилок припустилися журналісти при підготовці цих матеріалів:

Кокаїн, амфетамин и марихуана: болгарин прилетел в Одессу с наркотиками на 1 млн гривен

В международном аэропорту «Одесса» сотрудники Государственной пограничной службы Украины задержали гражданина Болгарии, который пытался провезти в страну партию наркотиков.

«На днях в международном аэропорту» Одесса «пограничники осуществляли оформления авиарейса из Берлина. Однако через несколько минут пограничный пес Панч совместно со служебной собакой таможи отреагировали на багаж одного из путешественников. И как оказалось, не зря, потому что в результате досмотра вещей, владельцем которых оказался гражданин Болгарии, погранично-таможенная группа обнаружила два металлических тубуса (банки из-под энергетиков – ред.) заполненных

порошкообразным кристаллическим веществом, пластиковый контейнер с остатками белого вещества, свертки с марихуаной и капсулы с кокаином», – сообщает пресс-служба Госпогранслужбы.

По данным СБУ, оптовую партию «товара» злоумышленник вез по заказу местных наркоторговцев.

После проведения экспресс-анализов было установлено, что иностранец спрятал среди личных вещей почти 650 грамм кокаина, 16,5 грамм амфетамина и 1 грамм марихуаны. Общая стоимость изъятых наркотиков по ценам черного рынка составляет более 1 млн грн.

Иностранцу инкриминируют ст. 305 (контрабанда наркотических средств) Уголовного кодекса Украины.

Джерело: The Izmail Times

Безробітний очолив банду, яка нападала на багаті родини. Свідчення жертв жахають: «зв'язали руки-ноги, приставили до голови пістолет»

Подобиці судової справи щодо грабіжників.

У Луцьку оголосили вирок розбійникам, які пограбували шість родин на понад два мільйони гривень. Очолював групу бандитів безробітний син приватного підприємця.

Лідер банди залучив до справи керівника групи швидкого реагування пункту централізованого спостереження, який мав інформацію про охорону будинків, та ще одного знайомого.

Перш ніж вдертись у помешкання, злочинці стежили за жертвами. Дочекавшись зручного моменту, під'їжджали до будинку двома автомобілями, зі зброєю та в балаклавах. Щоби не залишати слідів, одягали рукавички, на взуття натягували шкарпетки.

Ось як описано в матеріалах справи перший напад. Увечері господар будинку вийшов у двір по дрова. На нього накинулися троє в масках, били, на шию накинули шарф

і душили. Дружину, яка вийшла, почувши крик, злочинець у масці повалив на підлогу. Їй зв'язали руки та ноги скотчем, били 20 хвилин, випитуючи, де гроші. Зловмисники викрали з дому понад 18,5 тисячі доларів, 3800 гривень, мобільний телефон, планшет та золоті вироби на 518 486 гривень.

Під час другого нападу, аби виманити господаря з дому, вночі підпалили літню кухню його матері в сусідньому селі. Дочекавшись, коли той поїде гасити пожежу, цеглиною розбили вікно, залізли в дім, побили дружину і забрали долари, євро, нарізний карабін із прицілом, старовинні монети – разом на 196 289 гривень.

«Наступною жертвою стала родина приватного підприємця, – розповідає Борис Шумський, адвокат потерпілих. – Організатор групи потоваришував з його сином. Дізнавшись від хлопця, що батьки поїхали до Туреччини, а він залишився з бабусею, виманив його з

дому. Тим часом спільники ввірвалися в будинок, побили 79-річну жінку та пограбували родину на 580 710 гривень.

До слова, затриманий співробітник охоронної фірми під час досудового слідства розповів про всі епізоди розбійних нападів. Цей чоловік помер у СІЗО від хвороби».

Потерпілі на суді детально описували напади на них. Приватний підприємець сказав, що того недільного ранку, коли його пограбували, він збирався на ринок. Завів автомобіль, пішов відчиняти ворота. З-за будинку вибігли троє в масках, стали бити. Забрали з авто три сумки, у яких було 200 тисяч гривень, документи на автівку, ключі, зброю і талони на пальне.

Інша потерпіла розповідала, що одного дня перед п'ятою ранку у вікно її будинку влетів камінь. Після цього з вигуками «СБУ!» через вікно в дім заскочили двоє чоловіків. Вони зв'язали її, витягнули в коридор, приставили до голови пістолет, вимагали віддати гроші. Жінка сказала, де зберігаються заощадження (близько 10 тисяч доларів у різній валюті). До слова, речі потерпілих в обвинувачених вилучили.

Організатора банди суд позбавив волі на 12, а його спільника – на 9 років з конфіскацією майна. З них стягнуто понад 2 мільйони гривень матеріальної та 200 тисяч моральної шкоди.

Джерело: Газета «Експрес»

«Зав'язував очі і робив те, від чого було дуже боляче». Судова історія про чоловіка, який гвалтував пасинка і доньку

На суді обвинувачений своєї провини визнавати не хотів. А скривджений ним хлопчик детально розповів про знущання.

Уперше вітчим скоїв наругу над сином співмешканки, коли тому

виповнилося лише п'ять років. Коли матері не було вдома, покликав малого на кухню, зав'язав очі, спочатку згвалтував орально, а потім – анально. Про те, що сталося, наказав нікому не розповідати, бо це

«велика таємниця». І малий мовчав – упродовж чотирьох років! Аж доки чоловік не став чіплятися до молодшої сестрички...

Як зазначено в матеріалах справи, в Одесі 20 лютого 2019 року 36-річний батько оголював перед шестирічною донькою статевий орган і спонукав дитину робити те саме. Аби викликати сексуальне збудження, обмацував її інтимні місця, а потім змушував задовольняти його хіть оральним сексом. Далі позбавив її невинності і намагався згвалтувати в неприродний спосіб. Але цьому завадив братик.

«Хлопчик не усвідомлював, що зазнає сексуального насильства, – каже Олександр Марков, адвокат потерпілих. – Та коли вітчим став робити «щось погане» з сестричкою, зателефонував до мами. Жінка миттю прийшла додому, а її співмешканець поспіхом покинув квартиру».

Батько-збоченець на судовому засіданні своєї вини не визнав. Розповів, що того дня залишився вдома з пасинком та донькою. Весь час лежав на ліжку у футболці та спортивних штанах. Поряд з ним була донька, також одягнена. Якийсь час

вони гралися. Батько лоскотав дитину попід пахви. Далі заснув. Прокинувся від того, що малеча кричала: «Мама! Мама!» Він вийшов на вулицю, щоб покурити і купити мінеральної води. Коли повертався, підійшли працівники поліції. Лише згодом дізнався, що його підозрюють у розбещенні дітей. Переконавав, нічого такого не робив. Пасинок та донька на нього буцімто наговорюють через те, що сварив їх за неслухняність.

«Малолітні потерпілі давали свідчення на виїзному засіданні суду, яке проводилося в кімнаті дружнього для дітей правосуддя, – зауважує адвокат. – В Україні справа в такому форматі слухалася вперше. Учасники засідання стежили за дітьми крізь спеціальне одностороннє скло і ставили запитання, які малюкам озвучувала психологиня. Діти нас не бачили».

Діставши завдання намалювати епізоди життя, дівчинка зобразила на папері себе – голою, з великими очима. На запитання про події в її житті часто замикалася в собі та мовчала. А коли заходила мова про батька, розповідала про гру в хованки

та про кару, яку до неї застосовував тато. На запитання психолога, чого не варто робити з дітьми, відповіла: «Не треба лізти до них у труси». Самостійно про батька не згадувала, та жодного разу не згадала його серед членів своєї родини.

Хлопчик детально розповів, як вітчим зав'язував йому на кухні очі і робив те, від чого було дуже боляче і неприємно. Потім показував йому відео, де голі тітки та дядьки робили

щось незрозуміле. Також заводив на кухню сестру, але що там діялося, не бачив і не знає. Втім певен, що вітчим коїв з нею «якісь нехороші речі».

Суд визнав чоловіка винним у скоєнні правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 152 та ч. 2 ст. 156 ККУ і позбавив волі на 13 років та 6 місяців. На користь потерпілих дітей з нього стягнуто 300 тисяч гривень моральної шкоди.

Джерело: Газета «Експрес»

Прочитайте уривки інтерв'ю з постраждалою від зґвалтування. Визначте, що саме порушено журналісткою під час інтерв'ювання жінки. На чому сконцентровано увагу: на суті злочину; переживаннях героїні; чи є аспекти, що не стосуються теми? На вашу думку, що потрібно змінити у цьому матеріалі, аби він відповідав вимогам журналістської роботи?

«Усе боліло, але думала, аби тільки схватися». Розповідь жертви катувань і зґвалтування в Кагарлику

Як головному редактору УП мені хотілося, аби наші читачі дізнавалися менше трагічних та несправедливих історій, від яких підвищується тиск та бігають мурашки по шкірі. Як, наприклад, ця.

Вона почалася місяць тому.

В ніч з 23 на 24 співробітники Кагарлицького відділку поліції Сергій Сулима та Микола Кузів у своєму кабінеті катували та зґвалтували жінку, яку викликали як свідка крадіжки. Їй надівали протигаз, кайданки та стріляли з табельної зброї над головою. Після цього кілька разів зґвалтували.

Потерпіла сама звернулася до лікарні та вказала на поліцейських.

Після розголосу їх відсторонили, підрозділ розформували. Декілька днів тема була у фокусі усіх національних медіа України.

Ми зустрілися з Нелею Погребницькою, тією самою дівчиною, через місяць після події, яка розділила її життя на до і після.

Стара хата на декілька кімнат у селі Стави, поблизу Кагарлика. Город, качки та кролі, з яких і живе ціла родина. Бідність та відсутність надії.

Тендітна та залякана дівчина, здається, досі не усвідомила, що з нею сталося. Нелі 26 років, і сенс її життя – блакитноока маленька Аня, донька, яка народилася шість років тому із ДЦП.

Неля посміхається мені, дуже нервує. А ще ти щосекунди відчуваєш її тваринний страх.

Їй соромно розповідати свою історію мені та ще сотням тисячам читачів. Але іншого вибору немає. Вона боїться за своє життя, життя своїх рідних.

Тому її єдиний захист – це публічність. Тільки через місяць Нелі пообіцяли надати охорону. Правоохоронці, яких підозрюють у злочині, знаходяться у СІЗО і наприкінці липня має відбутися судове засідання щодо продовження запобіжного заходу.

Ця історія схожа на українську версію скандальної стрічки Олексія Балабанова «Груз 200». Але, на жаль, вона гірше за кіно. Це реалії українського життя всього лише за 80 кілометрів від столиці.

....

– Нелю, як ви зараз почуваетесь?

– Як я відчуваюся? Страшно, ми всі тут налякані. Я думаю, що вийде цей

Микола чи Сергій, приїде та й вб'є – мене або мою родину. Він же казав, вийду – тебе і твою сім'ю знищу.

– *Він таке говорив вам?*

– Так, якщо комусь розкажу. Погрожував мені цим, у відділку під час допиту. Мамка моя теж налякана постійно.

Мама мені дзвонила, розказувала ще про одного хлопця, який теж боїться заяву писати, вони його теж били. Розказував теж, що в підвалі його тримали за те, що на базі, де працював ніби вкрав бензин.

...– *Неля, а скільки людей живе у вашому селі?*

– Ой, скільки... Не знаю навіть скільки.

– *Але всі знають один одного?*

– Ну так. Там далі за ставком, то я сильно людей не знаю. Але село – це завжди село, усі про всіх все знають.

– *А Сергія та Миколу ви знали до того допиту у відділку?*

– Ні-ні, Миколу два рази бачила. А Сергія – перший раз.

– *Коли ви тоді опинилися у відділку і побачили цих людей, то одразу відчували небезпеку?*

– Ні, я думала, що дам свідчення і назад. Піднялася на третій поверх. Микола одразу мені давай розказувати за магазин (Нелю викликали до відділку як свідка у справі пограбування сільського магазину – УП). Кажу, «Я ж не була в тому магазині». Ні, ти там була – і все.

Коли (сусід) Міша попросив дати свідчення, я думала це все на хвилину 15. А потім в мене забрали телефон і почалося.

Я ж і не думала, що воно таке може бути. Міша, завжди, як попрошу щось, ніколи не відмовить... Завжди допомагав.

– *А ви думаєте, що в нього був якийсь умисел?*

– Я думаю, що може йому цей Коля наказав, хтозна. Міша мені потім сказав: «Коля не міг такого зробити». Це що я, виходить, придумала?

...– *А можете розказати, як взагалі почалася ця історія про магазин?*

– Про магазин?

Сиділи усі разом у Міші цілий вечір. Ігор з сусіднього села приніс пляшку коньяку, пляшку горілки та цигарки.

А потім же ж, на другий день, почалося: обікрав хтось магазин, і цей Ігор, кажуть, приїжджав у село, мабуть він це і зробив. Він мав репутацію дрібного крадія у селі, тож на нього всі і подумали.

Міша прийшов до мене, каже – треба поїхати свідчення дати. Чого до мене, я не зрозуміла. Я Міші кажу: я ж у тебе була вдома, ми сиділи всі разом, я що, виходила десь чи що? Весь час була там. А він каже: «Поїдемо, даси свідчення». А Коля не влюбив мене ще давно. Я пам'ятаю, що ще як сиділи якось у Міши, він приїхав, зайшов до хати. Сказав усім забиратися з хати, тому що він тут

господар, всі вийшли, а я довго збиралася через малу.

Тоді він до мене підійшов, взяв за підборіддя та каже: «Подивись мені в очі. Якщо, каже, я тобі подзвоню, якщо ти до мене не вийдеш, то ти знаєш, де я роблю, ти знаєш, що я можу зробити, ти завжди мені даси». Так домагався мене.

... *«Я просила, як могла, і на коліна ставала»*

– Розкажіть, що саме вони робили? Я так розумію спочатку допит вів Микола Кузів?

– Микола, так, перший. Як зайшов, витяг противогаз. Надіває на мене, я чуть не задихнулась. Думаю, чи задушить мене хоче. Але якось все одно вирвалася.

І я не пам'ятаю чи він мене так ударив, що носа розбив, чи в противогазі я була.

Бо як скинув противогаз, каже, «пошли в туалет», наниз мене повів.

Я подивилась у дзеркало – вся в крові, даже не відчувала вже нічого. Він каже «Вмивайся водою». А води не було, то я рукавом втерлась. Вже даже болі не відчувала. У відділку були люди і вони все чули, а деякі й бачили, але ніхто мені не допоміг.

Потім як я упала, то за коси мене тягнув, то з ноги, з кулака, синяки такі були. Тоді до себе в кабінет повів, пістолета наставив, знову штовхав. І зажигалкою балувався. *(Неля показує опіки на шкірі)*

– Залишилися досі сліди?

– Та не, тут небагато. Каже, чи коси тобі спалить, чи що тобі зробить. В общем, що хотів, то й робив. А ще хотів мене цей, як воно називається, той що током б'є...

– Електрошокером вдарити?

– Так, електрошокером. Каже, може, ти хочеш 220 чи скільки там.

А потім я ж перелякалась, як наділи цей противогаз, дихати не стало, вже пописала в штани раз, другий раз. Курточку через вікно мою викинув, а паспорт так і не отдав. Де він міг дітись – не знаю.

– Паспорт так і не віддав?

– Ні.

– Тобто у вас досі немає паспорта?

– Нема ні паспорта, ні кода. Не можу в лікарню поїхати, хотіла МРТ зробити. У мене голова часто болить.

– Після цього? У вас зараз болить голова?

– Ні, і до того боліла.

– Можете пригадати, як і коли Микола вас передав Сергію?

– Уже як познущався з мене, у мене вже сили не було. А цей Сергій потім прийшов, його не було, і почав оце «Я тебе сьогодні розірву, будеш моя сьогодні».

Думаю, чи це буде бити, чи що він буде робити. А він мене о 1 чи 2 ночі завів до кабінету, де був диван. І уже давай до мене «Роздягайся, все».

Не буду я роздягатися, відпустіть, кажу, додому, дитина мала жде мене. Він давай до мене чіплятися, на диван

і все: будеш усе робити, як я тобі скажу.

А куди ж було діватися.

Микола ще посидів, посидів, а потім уже пішов. У 2 часа ночі його не було. Він отдав мені телефон.

Сергій у 4 часа мене і то не хотів відпускати, я же просила, як могла, і на коліна ставала, і все. Тільки відпустіть мене, бо прийде Микола і мене знов буде вбивати. То він мене випустив.

– А що для вас зробило, МВС, наприклад? Бо у нас складалось враження, що ви під захистом.

– Та нічого не дали.

– І охорону не пропонували?

– Та пропонували, але ж ніхто її не ставив. Покамість Олена (Сотник – адвокат потерпілої) не взялась. Мені повісили тривожну кнопку зараз. Можна викликати, якщо є загроза – має приїхати поліція з Обухова.

– Тобто ви живете так само, як і раніше?

– Живемо оце перелякані. Жахаюсь ходжу людей.

– А у селі як сприймають цю історію? Вас підтримують?

– Та всякі люди. Але більшість підтримує.

– Зараз до вас приїжджають з ДБР чи інших органів? Розпитують?

– Ні, тільки слідчий дзвонить, коли йому щось треба, просить. То номер телефона питає, то ще щось.

– Після всього зараз не було погроз?

– Поки наче ні. Але хто його зна, що його і ожидать. Хіба ж воно думалось, що оце таке буде.

– А вам в селі не розповідали, можливо, хтось теж стикався з такими ситуаціями?

– В Кагарлику були дівчата. Теж казали, як буде суд, поїдемо, розкажемо, як він теж (Микола) знущався з них, з кагарлицьких.

– А хто вас підтримує?

– Мене? А хто – сім'я, мамка взагалі перелякана, боїться всього, та й родичі мої теж, сестра.

«Хочу нормальну сім'ю. І не боятися більше»

– Я бачила, у вас город є. Що ви там вирощуєте?

– Там що хочеш. Цибуля, картопля, кабачки...

– Продаєте це потім?

– Для себе вирощуємо. Це в мамки великий город, то вона на базар їздить, продає. Ще качок багато.

Наче й привикла в селі, город люблю.

На город, щоб все своє – пішов, вирвав. Але ж оце таке як сталось. Не знаю, що і думати, що далі робить. Привикли, що в селі, і садик близько. Але роботи немає в селі. В нас є така, називається «Лагода» – розвозка.

Возить, печиво виготовляють. То там важко працювати та й платять мало, і в ночну надо робить, а я вночі засинаю.

Джерело: Українська правда

Прочитайте змодельовані ситуації та запропонуйте ваш варіант висвітлення цих історій у ЗМІ, орієнтуючись на запитання. Аргументуйте доцільність та актуальність висвітлення цих ситуацій. Опірайтесь на рекомендації щодо висвітлення новин про злочини та постраждалих.

Ситуація 1:

Ви знаходитесь на місці події (невідомі підірвали бомбу у торговому центрі). Вам потрібно підготувати репортаж. При цьому ви знаєте, що ці невідомі особи не вели ніяких перемовин з поліцією та не висували ніяких вимог.

До вас підходить особа та заявляє, що володіє інформацією стосовно того, хто саме підклав бомбу, та може розкрити вам винуватців у підриві торгового центру.

- 1) Як відреагуєте на пропозицію потенційного джерела інформації?*
- 2) Як ви будете висвітлювати цю подію? Які джерела/коментарі вам потрібні?*
- 3) Які терміни будете використовувати стосовно тих осіб, що вчинили злочин: терористи? І сам злочин – терористичний акт?*
- 4) Як будете подавати інформацію про кількість загиблих?*

Ситуація 2:

Як відомо з надійних джерел, згвалтували 8-річну дівчинку, що мешкає у сусідньому будинку вашого двору. Ви перевірили отриману інформацію та вважаєте цю подію суспільно ваговою, розумієте важливість її репрезентації у випуску новин. Про що і повідомляєте вашому редакторові. На її думку, замало лише повідомити про факт злочину, для підсилення резонансу події потрібно взяти інтерв'ю у постраждалої.

- 1) Із чого ви розпочнете вашу роботу над матеріалом? Якої інформації про подію вам не вистачає? Джерел?*
- 2) Який формат для репрезентації події ви оберете? Чи будете проводити дослідження – шукати схожі випадки, подавати статистику?*
- 3) Чи будете ви звертатися за коментарем до постраждалої? Якщо так, то деталізуйте ваші дії. Якщо ні, аргументуйте чому.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1) Знайдіть 2 приклади журналістських матеріалів, в яких порушено стандарти журналістики та простежується використання неправильної термінології стосовно осіб, що вчинили злочин та постраждали від злочину.

2) Знайдіть приклад журналістського матеріалу, в якому простежується надмірна деталізація: вчинення злочину/стану постраждалого у момент вчинення злочину; натуралізація у фото чи відеоматеріалах.

3) Знайдіть приклад журналістської історії (в українських медіа) про постраждалих від злочину та проаналізуйте за такими критеріями:

- відповідність стандартам журналістики та рекомендаціям щодо висвітлення історій (чітко визначити, які стандарти дотримано та які порушено);
- визначте позицію журналіста стосовно історії героя (співчуває, ставиться нейтрально);
- заголовок та його відповідність темі/текстовому наповненню журналістського матеріалу;
- доцільність питань (чи допомагають вони розкрити тему матеріалу/історію героя; чи використовує журналіст провокативні питання);
- визначте, на чому саме сконцентована увага: на суті злочину/особистості героя/оціночних судженнях журналіста;
- логічність викладу історії (чи прослідковується хронологія подій, причинно-наслідкові зв'язки);
- запропонуйте ваші рекомендації щодо удосконалення матеріалу (змінити питання/додати питання (і які саме); додати відомості про героя).

2) Знайдіть 2 приклади журналістських матеріалів на тему криміналу (у закордонних масмедіа) та проаналізуйте за такими критеріями:

- відповідність стандартам журналістики;
- заголовки та їх відповідність темі/текстовому наповненню журналістських матеріалів;
- визначте функцію заголовків (виконують інформативну функцію/привертають увагу/ є шокуючими);

- посилання на джерела;
- визначте, на чому саме сконцентрована увага: на суті злочину/особистості героя/оціночних судженнях журналіста;
- специфіка використання фотоматеріалів (чи відповідають вимогам);
- наявність/відсутність журналістського аналізу подій, що репрезентовані у матеріалах (чи забезпечується об'ємне бачення ситуації для аудиторії чи демонструється контекст).

Обрані для аналізу матеріали потрібно додати до виконаного завдання.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

для студентів заочної форми навчання

1. *Оберіть 1 випуск телепрограми (до прикладу, «Надзвичайні новини», «Свідок») та проаналізуйте сюжети про кримінальні події за такими критеріями:*

- відповідність сюжетів стандартам журналістики (конкретно вказати, які сюжети підготовлено за стандартами, а в яких – порушено);
- оцінка візуального матеріалу на предмет дотримання журналістами вимог (наприклад, визначте рівень натуралізації кадрів із місця злочину; зображень постраждалих/померлих тощо);
- визначте терміни, які вживають стосовно осіб, що вчинили злочини; постраждалих від злочинів (також зверніть увагу на лексику: емоційно забарвлена чи нейтральна);
- специфіка репрезентації подій (до прикладу, оцініть манеру викладу матеріалу ведучим/журналістами; визначте, на що опираються журналісти – на факти чи на власні судження);
- визначте рівень драматизації/театралізації подій (за наявності такого підходу до репрезентації).

На початку потрібно вказати назву телепрограми та дату випуску.

2. *Знайдіть 1 приклад інтерв'ю (в українських засобах масової інформації) про постраждалого від злочину та проаналізуйте за такими критеріями:*

- заголовок та його відповідність темі/ змістовому наповненню інтерв'ю;
- доцільність питань (чи допомогли поставлені журналістом питання розкрити тему/історію героя; чи використовувались провокативні питання);
- визначте позицію журналіста стосовно історії героя та його переживань (співчуває, ставиться нейтрально тощо);
- визначте, на чому саме сконцентровано увагу: на суті злочину/ особистості героя/оціночних судженнях журналіста;

- логічність викладу історії (чи прослідковується хронологія подій, причинно-наслідкові зв'язки);

На початку потрібно зазначити назву видання та назву матеріалу.

3. Підготуйте план майбутнього аналітичного матеріалу в межах кримінальної проблематики, зокрема, окресліть (із можливою конкретизацією деталей):

1) проблему та ідею вашого матеріалу (аргументуйте, в чому полягає актуальність);

2) факти та джерела, які вважаєте за доцільне використовувати (документи, статистичні відомості, результати соціологічних досліджень тощо);

3) коментарі та свідчення потерпілих від злочинів (якщо не плануєте використовувати, поясніть чому);

4) експертів, які зможуть надати кваліфіковані коментарі стосовно обраної вами проблеми;

5) за допомогою чого привернете увагу аудиторії до свого матеріалу (заголовок, стиль викладу, приклади історій тощо).

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Підготовка портфоліо

1. Знайдіть *історію про постраждалого* в українських чи закордонних ЗМІ (на ваш вибір) та проведіть аналіз за такими критеріями:

- відповідність стандартам журналістики та рекомендаціям щодо висвітлення історій (чітко визначити, які стандарти дотримано та які порушено);
- визначте позицію журналіста стосовно історії героя (співчуває, ставиться нейтрально);
- заголовок та його відповідність темі/текстовому наповненню журналістського матеріалу;
- доцільність питань (чи допомагають вони розкрити тему матеріалу/ історію героя; чи використовує журналіст провокативні питання);
- визначте, на чому саме сконцентована увага: на суті злочину/ особистості героя/оціночних судженнях журналіста;
- логічність викладу історії (чи прослідковується хронологія подій, причинно-наслідкові зв'язки);
- запропонуйте ваші рекомендації щодо удосконалення матеріалу (змінити питання/додати питання (і які саме); додати відомості про героя).

Самостійно знайти 2 приклади та зазначити видання (посилання потрібно зазначити у роботі).

2. Оберіть **2 випуски телепрограми** про кримінальні події та проаналізуйте за такими критеріями:

- відповідність сюжетів стандартам журналістики (конкретно вказати, які сюжети підготовлені за стандартами, а в яких – стандарти порушено);
- оцініть візуальний матеріал (наприклад, кадри з місця подій) на дотримання стандартів журналістики;
- визначте терміни, які вживають стосовно осіб, що вчинили злочин; постраждали від злочину (лексика емоційно забарвлена чи нейтральна);

- охарактеризуйте специфіку репрезентації матеріалу (до прикладу, манеру викладу матеріалу ведучим/журналістами; на що опираються журналісти – на факти чи на власні судження);
- визначте, чи характерною є драматизація/натуралізація подій;
- визначте комунікаційні наміри ведучого/журналістів (на досягнення якого ефекту спрямований випуск цієї програми);
- запропонуйте ваші рекомендації щодо покращення/удосконалення роботи журналістів.

На початку потрібно вказати назву телепрограми та дату випуску.

3. Визначте місце кримінальної проблематики у порядку денному **загальноукраїнського ЗМІ** (на ваш вибір) та проведіть аналіз за такими критеріями:

- кількісні характеристики (кількість та теми опублікованих матеріалів за обрані вами хронологічні межі – до прикладу, за 1-3 жовтня 2020 року);
- оцініть заголовки у журналістських текстах (виконують інформативну функцію/привертають увагу/є шокуючими);
- дотримання/порушення стандартів журналістики (вказіть, в чому полягають порушення стандартів);
- оцініть доцільність використання фотоматеріалів (за наявності) та відповідність вимогам;
- тональність новин;
- посилання на джерела (кількість джерел; чи ґрунтується матеріал винятково на коментарі офіційного джерела, до прикладу речника прес-служби);
- жанрові характеристики (які жанри переважають/чи наявні аналітичні матеріали).

Самостійно обрати видання та визначити хронологічні межі (потрібно зазначити у роботі). Бажано додати матеріали (або вказати назви матеріалів).

Методи навчання

- ділова гра,
- аналіз конкретних ситуацій,
- аналіз та редагування/створення текстів

Методи контролю

Форми поточного контролю:

- відповідь на практичному занятті;
- підготовка та захист власних текстів/проведених аналізів;
- доповіді;
- підготовка портфоліо.

Періодичний контроль: результати вивчення проблематики дисципліни підсумовуються викладачем, враховуються оцінки, отримані за домашні завдання (підготовка завдань для портфоліо) та відповіді на практичних заняттях.

Питання для підсумкового контролю

1. Тенденції висвітлення кримінальних новин в українському інформаційному просторі.
2. Кримінальна проблематика: комунікаційні стратегії українських масмедіа.
3. Кримінальна проблематика: комунікаційні стратегії закордонних масмедіа.
4. Журналіст і кримінальна проблематика: особливості роботи.
5. Вимоги до журналістських матеріалів на кримінальну проблематику.
6. Які стандарти журналістської роботи найчастіше порушують журналісти при висвітленні новин на кримінальні теми? Наведіть приклади за результатами ваших спостережень.
7. Злочин і злочинець в українській законодавчій базі.

8. Презумція невинуватості. Якими нормативно-законодавчими актами гарантується?

9. Якими нормативно-законодавчими актами гарантується право на справедливий суд?

10. «Підозрюваний», «злочинець»: рекомендації щодо вживання у кримінальних новинах.

11. Право на захист репутації підозрюваного та постраждалого.

12. Інтерв'ю з постраждалим: принципи журналістської роботи.

13. Інтерв'ю з родичами/близькими постраждалого: принципи журналістської роботи.

14. Специфіка подачі історій про загиблих.

15. Неповнолітні – потерпілі: як висвітлювати історії.

16. Правила використання фото- та відеоматеріалів журналістами.

17. Журналістська робота: «на місці події», «до винесення вироку суду» та «після винесення вироку» суду.

18. Право перебування у залі суду для : родичів, близьких, журналістів. Які нормативні акти гарантують та у яких випадках обмежують це право?

19. Спеціалізовані кримінальні видання: специфіка подачі матеріалу.

20. Спеціалізовані кримінальні телепрограми: специфіка подачі матеріалу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Букина Т. Г. Некролог как биографический жанр: этикетно-прагматический аспект. *Известия Уральского федерального университета. Сер. 1. Проблемы образования, науки и культуры*. 2020. Т. 26, № 2 (197). С. 35–41. URL: <https://journals.urfu.ru/index.php/Izvestia1/article/download/4520/3537> (дата обращения: 20.08.2020).
2. Голев Н. На грани нарушения презумпции невиновности (на материале медийных номинаций лиц, подозреваемых или обвиняемых в преступлениях). *Юрислингвистика*. 2015. № 4. С. 33–43. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/na-grani-narusheniya-prezumpitsii-nevinovnosti-na-materiale-mediynyh-nominatsiy-lits-podozrevaemyh-ili-obvinyaemyh-v-prestupleniyah/pdf> (дата обращения: 28. 08.2020).
3. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
4. Дебор Г. Общество спектакля. URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/3512> (дата обращения: 20.02.2020).
5. Етика в редакційному повсякденні. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2010. 232 с. URL: <https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Etika-v-redakciynomu-povsyakdenni.pdf> (дата звернення: 28.08.2020).
6. Еремеева С. А. «Окно в культуру» и «зеркало социума»: подходы к изучению некрологических текстов. *Диалог со временем*. 2019. Вып. 67. С. 129–145. URL: http://roii.ru/dialogue/67/roii-dialogue-67_11.pdf (дата обращения: 26.08.2020).
7. Закусило М. Діти в медіа: як висвітлювати й дотримуватися основних правил. *Телекритика: Спеціальний звіт*. Київ, 2016. 48 с. URL: https://ms.detector.media/content/files/deti_v_media_web_new.pdf (дата звернення: 30.08.2020).

8. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика. Київ: Вища школа, 2006. 231 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r210.pdf> (дата звернення: 30.08.2020).
9. Каткова Л. В. Образ серійного убийци в СМІ (на прикладі англійських газет «Сан» і «Гардіан»). *Медіаскоп*. 2016. Вип. 2. URL: <http://www.mediascope.ru/?q=node/2120> (15.08.2020).
10. Катенева І. Преступність як об'єкт дослідження соціальної журналістики. *Научні результати року: досягнення, проекти, гіпотези*. 2013. № 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/prestupnost-kak-obekt-issledovaniya-sotsialnoy-zhurnalistiki/pdf> (дата звернення: 28.08.2020).
11. Ключкова А. Специфіка підходу СМІ до матеріалів кримінальної проблематики. *Вісник Московського університету*. 2012 № 2. С. 58–69. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-podhoda-smi-k-materialam-kriminalnoy-problematiki/pdf> (дата звернення: 28.08.2020).
12. Онипко К. А. Прагматика некролога: позиція автора. *Вісн. РГГУ. Сер. : Історія. Філологія. Культурологія. Востокознавство*. 2018. № 9 (42). С. 50–60.
13. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. Київ: 2016. 152 с. URL: https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Courts_and_media_journalists_manual_2016_Ukr1.pdf (дата звернення: 30.08.2020).
14. Опришко Л., Сафаров А., Чуранова О. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів. Київ, 2019. 106 с.
15. Павлів В. Репортаж: між фактами та емоціями. Практичний посібник для журналістів. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 120 с.
16. Порфімович О. Кримінальна журналістика: експериментальні підходи до визначення впливу медіанасильства на аудиторію ЗМІ. *Діалог: Медіастудії*. 2013. Вип. 17. С. 119–128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dialog_2013_17_13 (дата звернення: 30.08.2020).

17. Порфімович О. Л. Кримінальна журналістика: теоретичні засади експериментальних підходів з визначення впливу медіа насильства на аудиторію ЗМІ. Частина перша. *Психолінгвістика*. 2014. Вип. 15. С. 310–317. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2014_15_26 (дата звернення: 30.08.2020).
18. Посібник з верифікації / за заг. ред. К. Сільвермана. *Інститут Пойнтера*. URL: http://verificationhandbook.com/downloads/verification.handbook_ua.pdf (дата звернення: 10.02.2020).
19. Тертычный А. А. Жанры периодической печати. Москва, 2000.
20. Хайт Д., Сміт Ф. Трагедія і журналістика. *MediaLab Online*. URL: <https://medialab.online/wp-content/uploads/2016/02/tragedy.pdf> (дата звернення: 28.08.2020).
21. Червінчук А. О. Потерпілі від злочинів: журналістські стратегії репрезентації історій в українських ЗМІ. *Діалог: Медіастудії*. 2020. Вип. 26. С. 189–207. URL: <http://dms.onu.edu.ua/article/view/225321/230139> (дата звернення: 10.05.2021).
22. Шмарьова Т., Добринська В. Висвітлення кримінальних процесів в ЗМІ: окремі дискусійні аспекти українського права та правозастосування в світлі конвенційних стандартів. *Центр демократії та верховенства права*. URL: <https://cedem.org.ua/articles/vysvitlennya-kryminalnyh-protsesiv-v-zmi/> (дата звернення: 30.08.2020).
23. Які обмеження існують щодо висвітлення кримінальних процесів у ЗМІ? *Центр демократії та верховенства права*. URL: <https://cedem.org.ua/consultations/yaki-obmezhennya-isnyuyut-shhodo-vysvitlennya-kryminalnyh-protsesiv-u-zmi/> (дата звернення: 30.08.2020).
24. Galtung J. Peace Journalism as an Ethical Challenge. *GMJ: Mediterranean*. 2006. No. 1(2). P. 1–6. URL: <https://cutt.ly/oh3pG3D> (accessed: 18.02.2020).
25. Mass Media and Crime. URL: <https://law.jrank.org/pages/1578/Mass-Media-Crime-Journalism.html> (accessed: 18.02.2020).
26. Crime reporting introduction. URL: https://www.thenewsmanual.net/Manuals%20Volume%202/volume2_35.htm (accessed: 18.02.2020).

Додаткова

27. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с. URL: <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf> (дата звернення: 10.01.2020).
28. Долгина Е. С., Ситникова М. Ю. Криминальная журналистика: теоретический аспект. *Молодой ученый*. 2015. №7. С. 1111–1114.
29. Крегул Ю. І. Права і свободи людини: навч. посіб. для студентів вузів. Київ: Книга, 2004. 288 с.
30. Інформаційне законодавство України (станом на 1 вересня 2008 року) / За ред. Т. Шевченка, Т. Олексіюк. Київ. 2008. 356 с. URL: <https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2009/01/zakon-vyprav1.pdf> (дата звернення: 10.01.2020).
31. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи / за ред. О. Бондаренко, М. Буткевича, І. Федорович. Київ, 2015. 64 с.
32. Мова ворожнечі: спецпроект видання «Детектор медіа». URL : <http://detector.media/module/minisite/hatespeech/tag/693/> (дата звернення: 10.01.2020).
33. Моніторинг місць несвободи в Україні: стан реалізації національного превентивного механізму. Доповідь за 2015 рік. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Київ, 2016. 180 с.
34. Розуміння поняття «злочини на ґрунті ненависті»: Посібник для України. 2015. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/7/5/208186.pdf> (дата звернення: 30.08.2020).
35. Обличчя ненависті. Злочини та інциденти на ґрунті гомофобії і трансфобії в Україні у 2014–2016 роках. *Центр «Наш світ»*. Київ, 2016. 64 с.
36. Озерова М. С. Языковые особенности криминальных новостей. *Современная филология: материалы Междунар. науч. конф. (г. Уфа, апрель 2011 г.)*. 2011. С. 259–261. URL: <https://moluch.ru/conf/phil/archive/23/424/> (дата обращения: 28.08.2020).
37. Паславський І. Тематична спрямованість і жанрова відповідність висвітлення ЗМІ надзвичайних ситуацій та катастроф. *Вісник ЛНУ. Серія Теле- та радіожурналістика*. 2015. Вип. 14. С. 221–229. URL: <http://old.journ.lnu.edu.ua/vypusk7/n14/tv14-30.pdf> (дата звернення 28.08.2020).

38. Рекомендації щодо захисту приватності у роботі ЗМІ. *Центр демократії та верховенства права (CEDEM)*. URL: <http://cedem.org.ua/analytics/rekomendatsiyi-shhodo-zahystu-pryvatnosti-u-ro-boti-zmi/> (дата звернення: 10.01.2020).

39. Фокина О. Освещение чрезвычайных ситуаций как индикатор качества региональной повестки дня в общероссийских СМИ. *Вестник МГУ. Серия 10. Журналистика. Социология журналистики*. 2011. № 6. С. 97–114. URL: <https://vestnik.journ.msu.ru/upload/iblock/d0a/2011-6-97-114.pdf> (дата звернення: 10.01.2020).

Електронні інформаційні ресурси

1. Більшість журналістів-фрілансерів мають симптоми, що можуть свідчити про депресію – опитування ІМІ і RoryPeckTrust. *Інститут масової інформації*: веб-сайт. URL: <https://imi.org.ua/news/bil-shist-zhurnalistiv-frilanseriv-maiut-symptomy-shcho-mozhut-svidchyty-pro-depresiiu-opytuvannia-imi-i-rory-peck-trust/> (дата звернення: 15.08.2020).

2. Дорош М. Із діагнозом «соціальна глухота». *MediaSapiens*: веб-сайт. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/7510/2012-04-10-iz-diagnozom-sotsialna-glukhota/> (дата звернення: 11.08.2020).

3. «Если соберетесь писать на свою смерть, начните со школьной клочки». *Сочинители некрологов о своей работе*. URL: <https://snob.ru/selected/entry/127633/> (дата звернення: 15.08.2020).

4. Європейська конвенція з прав людини. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf (дата звернення: 11.08.2020).

5. Журналістська етика: що робити, якщо на фото показано насильство і смерть. *Інститут масової інформації*: веб-сайт. URL: <https://imi.org.ua/advice/jurnalistyskaya-etika-chto-delat-esli-na-foto-pokazany-nasilie-i-smert-i2326> (дата звернення: 15.08.2020).

6. Злочинність в Україні: як змінювалася ситуація в 2013–2020 роках. URL: <https://umn.ua/news/1458> (дата звернення: 15.08.2020).

7. Кожна третя новина в регіональних онлайн-ЗМІ – про кримінал: дослідження ІМІ. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/kozhna-tretia-novyna-v-rehional-nykh-onla-n-zmi-pro-kryminal-doslidzhennia-imi-i28329> (дата звернення: 20.08.2020).

8. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (11.08.2020).

9. Криміногенна Україна: між Венесуелою та Нігерією. Загальний стан злочинності та протидії їй в Україні у 2020 році (в порівнянні з відповідними даними 2013–2019 років). URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/kryminogenna-ukrayina-mizh-venesueloyu-ta-nigeriyeyu-zagalnyj-stanzlochynnosti-ta-protydiyi-yij-v-ukrayini-u-2020-rotsi-v-porivnyanni-z-vidpovidnuyumu-danuyumu-2013-2019-rokiv/> (дата звернення: 15.08.2020).

10. Кримінально-процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 11.08.2020).

11. Сокурєнко Є. Никита Сологуб, «Медиазона»: «Когда речь идет об уголовных делах, пытаются замолчать часть истории – это делать хуже». *Детектор медіа*: веб-сайт. URL: <https://detector.media/infospace/article/118366/2016-09-02-nikita-sologub-mediazona-kogda-rech-idet-ob-ugolovnykh-delakh-pytatsya-zamolchat-chast-istorii-jeto-delat-khuzhe/> (дата звернення: 15.08.2020).

12. Чому журналістам варто ходити до психолога. URL: <https://medialab.online/news/mentalhealth/> (дата звернення: 20.08.2020).

13. Як висвітлювати кримінальні правопорушення. *Інститут масової інформації*: веб-сайт. URL: <https://imi.org.ua/advice/yak-vysvitlyuvaty-kryminalni-pravorushennya-i35884> (дата звернення: 15.08.2020).

14. Як медіанасильство змінює глядача. URL: <http://mediadriver.online/yak-zahistitisy-psihologichnij-aspekt/yak-medianasilstvo-zminyuye-glyadacha/> (дата звернення: 25.08.2020).

15. Як писати про самогубство. *Інститут масової інформації*: веб-сайт. URL: <https://imi.org.ua/advice/yak-pisati-pro-samogubstvo-pamyatka-jurnalistam-i2380> (дата звернення: 25.08.2020).

16. Carolyn Gregoire. What Constant Exposure To Negative News Is Doing To Our Mental Health. *Huffpost*. URL: https://www.huffpost.com/entry/violent-media-anxiety_n_6671732 (дата звернення: 15.08.2020).

17. The Project Behind a Front Page Full of Names. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2020/05/23/reader-center/coronavirus-new-york-times-front-page.html> (accessed: 25.08.2020).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний контроль						Періодичний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	34	100
6	12	12	12	12	12		

Оцінювання завдань студентів, які є обов'язковими до виконання:

№	Завдання	Кількість балів
1	Аналіз журналістських історій про постраждалих (не менше двох) на вибір студента	10
2	Аналіз випуску кримінальної телепрограми (не менше двох) на вибір студента	12
3	Аналіз кримінального друкованого/онлайн видання на вибір студента	12

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЗМІСТ

Вступ	3
Тематичний план	5
Тематика практичних занять	8
Завдання для роботи у групах	14
Завдання для самостійної роботи студентів	24
Контрольна робота для студентів заочної форми навчання	26
Індивідуальні завдання. Підготовка портфоліо	28
Питання для підсумкового контролю	30
Рекомендована література	32
Розподіл балів	39

Навчальне видання

Червінчук Аліна Олегівна

Кримінальна проблематика у ЗМІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ

для студентів спеціальності 061 «Журналістика»

В авторській редакції

Підписано до друку 17.06.21. Формат 60х90/16.

Обсяг 2,5 ум. друк. арк.

Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman»

Наклад 100 прим. Зам. № 21014

Видавець і виготовлювач

С.Л. Назарчук

65009, Одеса, Фонтанська дорога, 10.

Тел. 050 905 23 77. E-mail: selen_odessa@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7024 від 23.12.2019.

